

Õiguskantsler

Saku Vallavolikogu
saku@sakuvald.ee

Teie nr

Meie 08.10.2021 nr 7-5/210156/2106723

Tühiveo tasu suuruse määramine Saku vallas

Saku valla elanik palus õiguskantsleril kontrollida, kas prügiauto tühisõitu puudutavad normid [Saku valla jäätmehoolduseeskirjas](#) on kooskõlas seadusega. Juhul kui elanik näiteks unustab veopäeva ja jäätmemahuti pole vedajale seetõttu kättesaadav, tuleb Saku vallas tasuda suurem summa kui siis, kui prügi ära veetakse.

Saku valla jäätmehoolduseeskirjas eneses seesugust nõuet kirjas ei ole.

Tühiveo tasu võib nii [Jäätmeseaduse](#) (JäätS) § 11 lõike 2 kui Saku valla [jäätmehoolduseeskirja](#) järgi küsida (eeskirja § 9 lg 16) ning selle suurus tuleb kindlaks määrata hankel (eeskirja § 19 lg 1). Sellisel kujul vastab eeskiri jäätmeseaduse § 66 lõigetele 4-6, mis lubavad volikogul jäätmeveo teenustasu suuruse määramise korda reguleerida. Sellest, et eeskiri on seadusega kooskõlas, ei saa automaatselt järeldada, et volikogu on valinud tühiveo tasu suuruse määramiseks parima mõeldava mudeli ning tühiveo tasu suurus on põhjendatud ja õiglane.

Tühisõit ja selle eest tasu võtmine

Korraldatud jäätmeveo eesmärk on hõlmata jäätmeveoga kõik piirkonna jäätmevaldajad ning tagada tekkivate jäätmete nõuetekohane käitlemine mõistlike kulutustega nii ühiskonnale kui ka jäätmevaldajale (JäätS § 66 lg 1 ja § 69 lg 1). JäätS § 11 lõike 2 järgi kannab jäätmehoolduse kulud jäätmevaldaja. Seejuures peab jäätmeveo korraldus olema piisavalt paindlik ning lähtuma inimeste vajadustest ja ühiskondlikust arengust. Kui inimesed sorteerivad prügi ja jäätmekäitlus toimib tõhusalt, siis tuleb seda arvestada ka jäätmeveo korraldamisel ning kujundada vedu sellest lähtudes. Just seetõttu on kohaliku tasandi jäätmehoolduse kujundamisel võtmeroll ja vastutus kohalikul omavalitsusel (JäätS § 66 lg 2).

Jäätmeseadus ei reguleeri sõnaselgelt, millist tasu tuleb või võib tühisõidu eest võtta. Jäätmeseadus ei välista tühisõidu eest tasu võtmist ning tühiveo tasu vastaks ka JäätS § 11 lõikes 2 sätestatule, kuna ka sellise sõiduga, mil jäätmeid ära ei viida, kaasnevad vedajale kulud. Lisaks võib tühisõidu eest võetav tasu olla vajalik abinõu, et tarbija ei saaks end jäätmeveost n-ö vabastada seeläbi, et ta lihtsalt kunagi ei anna jäätmeid vedajale üle.

JäätS § 66 lõikes 4 on antud volikogule õiguslik alus kehtestada jäätmeveo teenustasu ja sealhulgas tühisõidu tasu suuruse määramise kord. JäätS § 66 lõige 4 näeb ette, et jäätmeveo teenustasu suuruse määramise kord kehtestatakse volikogu määrusega. Lõige 5 täpsustab, mida teenustasu

Õiguskantsleri Kantsleil

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

peab hõlmama ning lõige 6 annab lisajuhiseid teenustasu suuruse kindlaksmääramiseks – näiteks peab see arvestama jäätmete liiki, kogust ja teenindussagedust.

Saku valla jäätmehoolduseeskirja § 9 lõikes 16 on sätestatud, et kui jäätmevaldaja ei ole jäätmevedajale võimaldanud juurdepääsu jäätmemahutile oma kinnistul või krundil, siis on jäätmevedajal õigus võtta tasu tühisõidu eest.

Seega on volikogu otsustanud, et tühisõidu eest võib tasu võtta. Tühisõidu tasu suurust eeskiri otsesõnu ette ei näe, kuid eeskirja § 19 reguleerib korraldatud jäätmeveo teenustasu suuruse määramist ja muutmist. Seejuures on § 19 kehtestatud vaatamata sellele, et eeskirja preambulis puudub viide JääTS § 66 lõikele 4, mis lubab teenustasu suuruse määramise korda reguleerida. Vormiliselt on seega kehtestatud vastav norm ebakorrektselt. Vormiline puudus ei takista siiski normi sisulist õiguspärasuse kontrolli.

Eeskirja § 19 lõikes 1 sedastab volikogu, et korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete veo teenustasu suurus on määratud kindlaks edukaks tunnistatud jäätmevedaja esitatud pakkumuses. Seega on volikogu otsustanud, et õige teenustasu suurus on see, mida vedaja on pakkumuses esitanud. Kuivõrd ka tühiveo tasu on jäätmeveo teenustasu, tuleb järelikult ka selle osas lähtuda hankel edukaks tunnistatud pakkumusest.

Saku vallas tuleb jäätmevaldajal praegu tasuda tühiveo eest vedajale 5,40 eurot (koos käibemaksuga). Tühiveo tasu suurus on Saku vallas kindlaks määratud vedaja [hinnakirjas](#). Tasu suurus on kõigile jäätmevaldajatele ühesugune ega sõltu sellest, millist mahutit jäätmevaldaja kasutab. Lähtudes jäätmehoolduseeskirja § 19 lõikest 1, peaks viidatud hinnakiri kajastama hanke tulemusi. Hankedokumentidest selgub, et praegune vedaja pakkus tühisõidu hinnaks 10 eurot (käibemaksuta). Kuidas sai vedaja hinnakirja umbes poole väiksem summa, pole selge. Samuti pole selge, kas vedaja saab tühisõidu tasu pakkumusest lähtudes tõsta.¹

Hankel küsiti pakkumust muu hulgas ka tühisõidule, kuid hindamiskriteeriumiks ja hinnatavaks näitajaks oli üksnes segaolmejäätmete mahutite tühjenduse, veo ning käitluse hind ühe kuupmeetri segaolmejäätmete kohta. Hindamismeetodiks oli maksumus (vähim on parim).

Pakkuja esitatud hinnas sisalduvate kulude jaotusest nähtub, et tühisõiduga kaasnevad kulud moodustavad vähem kui poole pakkumuses esitatud veokulust. Tühisõidu korral teeb vedaja kulutusi kütusele, töjõule ja veole, kuid tal ei teki jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise kulusid.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Saku valla jäätmeveo tühisõidu hinna kujunemine ei ole konkreetsel juhul selge. Samuti pole volikogu andnud vallavalitsusele jäätmeveo korraldamiseks kuigi üksikasjalikke juhiseid: näiteks ei piira tühisõidu tasu suurust vedaja tegelikud kulud või jäätmeveo tavapärase maksumus elanikule. Neid kriteeriume saaks volikogu eeskirja § 19 lõikes 1 sätestada ja seeläbi tühisõidu tasu suurust senisest enam kontrollida.

Kohalikud omavalitsused on lahendanud tühiveo tasuga seonduvat erinevalt. Mõnes kohalikus omavalitsuses tuleb jäätmevaldajal tasuda tühiveo eest sama palju nagu tavalise jäätmeveo eest, sõltuvalt kasutatava mahuti suuruselt.² Näiteks [Hiiumaal](#) tuleb tühisõidu eest maksta 50% mahuti tühjendamise teenustasust (eeskirja § 24 lg 4). [Setomaa vallas](#) on tasu tühisõidu eest vastavalt

¹ Kontsessioonilepingu lisa 1, milles on teenuse hinnastamise reegleid kirjeldatud, ei ole vald õiguskantslerile edastanud.

² Näiteks Elva vald, Pärnu linn.

jäätmevedaja määratud hinnale, kuid mitte rohkem kui on 140-liitrise segaolmejäätmete kogumismahuti tühjendamise teenustasu (eeskirja § 24 lg 5).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: avaldaja (isikuandmeteta)

Evelin Lopman 693 8431
Evelin.Lopman@oiguskantsler.ee